

Grundloven 1849

Thomas Meloni Rønn

Grundloven 1849

© Forlaget Meloni 2009

Serie: Historisk Bibliotek

Forfatter: Thomas Meloni Rønn

Redaktør: Henning Brinckmann

Serieredaktører: Henning Brinckmann & Lars Groth

Læs mere om serien på www.meloni.dk. Her finder du lærervejledning og opgaver.

Billeder:

Forside & s. 22 (Constantin Hansen: Den grundlovgivende Rigsforsamling): Det nationalhistoriske museum på Frederiksborg Slot.

s. 3 , s. 4 (Johan Vilhelm Gertner: Frederik den 7.), s. 9 (Friedrich Carl Gröger: Kong Christian den 8.), s. 10 (Christoffer Wilhelm Eckersberg: Frederik den 6.), s. 11 (Elisabeth Maria Anna Baumann: Orla Lehmann), s. 18 (Jørgen Valentin Sonne: Angrebet fra Dybbøl Bjerg), s. 19, s. 27 (Christian Albrecht Jensen: Anton Frederik Tscherning): Thomas Meloni Rønn

s. 8: Scanpix/AKG-Images

s. 11 (Adolph Menzel: De martsfaldne bæres ud): The Yorck Project efter GDFL for rettigheder for reproduktion se: www.fsf.org/licensing/licenses/fdl.html.

s. 32: Scanpix

s. 33: Scanpix/Aage Sørensen

s. 34: BAM/Jørgen Schytt

Kort: Thomas Meloni Rønn

Tegninger: Felix Nunnegaard

Lay-out og DTP: Bay & Bjørnstrøm

Tryk: Handy-Print, Skive

Printed in Denmark 2009. 1. udgave, 2. oplag

ISBN: 978-87-992489-5-7

Forlaget Meloni

Herluf Trolles Vej 178 · 5220 Odense SØ

post@meloni.dk · www.meloni.dk

Indholdsfortegnelse

Stilhed før stormen	3	Borgerkrigen	18
Den danske Helstat	4	Valgkampen	20
Den tyske sag	6	Den grundlovgivende Rigsforsamling	22
1848 - Revolutionernes år	8	Partier og grupperinger	24
Casino-møderne og toget til kongen	12	Forhandlinger om indholdet	26
Mod borgerkrige.....	16	Senere grundlovsrevisioner	32

Stilhed før stormen

I 1840'erne var kongen stadig enevældig. Det havde han været siden 1660, hvor det var lykkedes Frederik den 3. at få Danmark gjort til først et arvekongedømme og siden et enevældigt kongedømme. At kongen var enevældig betød, at han bestemte alt. Før 1660 havde kongen delt magten med Rigsrådet, der bestod af nogle af landets fremmeste adelige. Men efter statskuppet i 1660 havde det været kongen, der bestemte.

Men der var sket meget siden 1660. Specielt den franske revolution i 1789 og henrettelsen af den franske konge havde fået flere af de europæiske monarkier til at ryste i bukserne af skræk. Napoleons fald og genoprettelsen af det franske monarki i 1815 havde dog genskabt noget af roen. Borgerne derimod havde fået blod på tanden. De havde set, at det faktisk kunne lade sig gøre at vælte monarken og skabe forandringer og en fri forfatning, hvor borgerne havde indflydelse. I begyndelsen af 1840'erne lå en fri forfatning og demokrati dog meget langt væk i mange danskeres tankegang. Men så begyndte der at ske ting og sager.

Frederik den 7. til hest
På Christiansborgs Slotsplads står en ryttestatue af kong Frederik, der underskrev den første danske grundlov. Pladsen er ofte centrum for demonstrationer. Det var en ret, man fik med Grundloven i 1849. Hesten er prydet med et bånd fra en af demonstrationerne.

Den danske helstat

Frederik den 7.

Frederik var det element, der bandt Helstaten sammen. Han regerede som hertug i Slesvig og Holsten og som konge i Danmark.

Den danske Helstat anno 1848

Danmark var ikke bare Danmark. Landet var sat sammen af flere dele, som til sammen blev kaldt Helstaten. Helstaten bestod af Kongeriget Danmark og Hertugdømmerne Slesvig, Holsten og Lauenborg.

Det hele var bundet sammen af kongen. Han var enevældig i både Danmark og i Slesvig, Holsten og Lauenborg. Sagen var dog mere kompliceret end som så. Slesvig var fra gammel tid et dansk hertugdømme. Holsten var et tysk hertugdømme, som var medlem af Det tyske Forbund og stillede med soldater til den fælles tyske hær. Det betød også, at kongen deltog i Det tyske Forbunds møder som hertug. Det lille hertugdømme Lauenborg var blevet givet til Frederik den 6. ved fredskongressen i Wien i 1815 efter Napoleons fald. Det var en slags trøstepremie efter tabet af Norge.

Udover at Holsten og Slesvig var henholdsvis tysk og dansk, var der endnu et forhold, som skulle få stor betydning for Hertugdømmernes fremtid. Det var i 1460 blevet lovet, at de aldrig måtte deles. Denne lille detalje kom til at spille en hovedrolle i senere forsøg på fra dansk side at lave en fælles forfatning for Danmark og Slesvig. Helstaten betød også, at man havde to administrationer i København. Der var en for Kongeriget og en for Hertugdømmerne.

Landbruget var overalt det primære erhverv. Der var så småt begyndt at dukke fabrikker op, og de var for størstedelens vedkommende placeret i Hertugdømmerne. Det var også her, at man havde havnene til udskibning af landbrugseksperten, der primært gik til England.

Det var denne politiske situation med en spraglet statsdannelse og en enevældig monark, som var på dagsordenen her i slutningen af 1840'erne, og som datidens politikere skulle agere indenfor. Det var specielt de nationalliberale politikere, der var aktive. De gik ind for en demokratisk forfatning for Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvig. Kongen skulle ikke længere regere, men overlade magten til folket. De national-liberale havde haft medvind i starten af 1840'erne, men her i slutningen af årtiet syntes deres sag at have mistet kraft.

F A K T A

Slesvig og Holsten

Slesvig

Slesvig var fra gammel tid identisk med Sønderjylland. Det var det område, der lå mellem Kongeåen i nord og Ejderen i syd. Det var et dansk domineret område. I 1200-tallet hører vi for første gang om en hertug i Slesvig.

Holsten

Holsten var oprindeligt et hertugdømme under Sachsen. I 1203 blev det afstået til den danske kong Valdemar den 2. Sejr. og var herefter under den danske konge.

Slesvig-Holsten

Selvom Hertugdømmerne var under den danske krone, blev de styret selvstændigt. Det blev dem lovet i 1460. Der var flere forsøg på at knytte i hvert fald Slesvig tættere til Danmark. Det resulterede i 1864 i krig, der medførte, at Danmark måtte afstå både Slesvig og Holsten.

Æ V K I V